

Stop przegradzaniu rzek

14 marca 2014

Polskie rzeki nie powinny być przegradzane, bo jak pokazuje przykład Wisły i zapory we Włocławku, skutki takiej inwestycji stają się katastrofalne dla ludzi i środowiska. Pomysły dotyczące budowy kolejnych stopni wodnych w Polsce dowodzą niezrozumienia konsekwencji związanych z ich powstaniem. W Dniu Sprzeciwu wobec Tam organizacja ekologiczna WWF Polska przypomina, dlaczego nie warto grodzić rzek.

„Zapora we Włocławku zamknęła dla ryb wędrownych, takich jak łosoś, szlak migracyjny do historycznych tarlisk tego gatunku na południu Polski” – mówi Mariusz Zega z WWF Polska. „W rezultacie środkowa i górna Wisła zostały pozbawione łososi, które przestały wędrować zgodnie ze swoim naturalnym cyklem życia. Oprócz przyrody, ucierpiało na tym również bezpieczeństwo powodziowe. Po tym jak Polskę nawiedziła wielka woda, powrócił temat stanu zapory we Włocławku i tego, czy wytrzyma ekstremalne zjawiska pogodowe. Wraz z zainicjowaniem tej debaty powstał pomysł wznoszenia kolejnych stopni wodnych, które miałyby zabezpieczyć mieszkańców niżej położonych terenów przed skutkami awarii na wybudowanej już tamie.”

To nie koniec wiślanych problemów. Spiętrzenie wód Wisły, doprowadziło też do nagromadzenia szkodliwych substancji w osadach dennych zbiornika. Zbiornik Włocławski nie podwyższył też w żadnym wypadku walorów rekreacyjnych przekształconej doliny. Powstała bomba ekologiczna, która przy awarii piętrzenia stanowi poważne zagrożenie dla samej Wisły, jak i Bałtyku, a ze względu na znaczną ilość zmagazynowanej materii organicznej i emisję metanu stanowi istotne źródło emisji gazów cieplarnianych.

„Dlaczego zamiast modernizacji istniejącej zapory, bądź jej demontażu forsuje się budowę kolejnych stopni wodny” – pyta Zega. „W krajach Europy Zachodniej odchodzi się od tego typu

inwestycji. Zamiast budowy stopni i piętrzeń, przywraca się rzekom ich naturalne tereny zalewowe w miejscach, gdzie jest to możliwe.”

W Polsce rozpoczął się pierwszy w historii naszego kraju projekt, który ma doprowadzić do odsunięcia obwałowań nad Odrą, na odcinku o długości prawie siedmiu kilometrów. Są zatem alternatywy wobec zbiorników, tworzonych na rzekach poprzez ich przegradzanie, budowanych pod hasłem ochrony ludzi przed powodzią, a coraz częściej, także poprawy jakości wód.

„Na północy Polski trwa obecnie debata na temat uczynienia z Wisły rzecznej autostrady” – dodaje Zega. „Pomysłodawcy tego rozwiązania chcą udrożnić rzeczny transport budową stopni wodnych od Gdańska po Narew. Oznaczałoby to nie tylko katastrofę ekologiczną, ale ogromne koszty, które należałoby ponosić w związku z utrzymaniem infrastruktury. Co więcej Kaskada Dolnej Wisły nie uratuje wbrew opinii jej zwolenników przed powodzią i suszami, a produkcja prądu, który pochodziłby z elektrowni wodnych, będzie wyłącznie niskoemisyjna, ale nie przyjazna dla środowiska.”

Istnieją oczywiście sytuacje i lokalizacje, kiedy jedynym sposobem ochrony dobytku ludzkiego przed powodzią jest pozostawienie istniejącego zbiornika zaporowego. Jednak taki zbiornik musi być udrożniony poprzez budowę skutecznie działającej przepławki, umożliwiającej migrację organizmów wodnych, w tym ryb dwuśrodowiskowych jak łosoś i troć wędrowną, w górę i co równie ważne w dół rzeki. Dobrze wykonane przepławki techniczne jak i obejścia (tzw . bypassy) spełniają takie funkcje. Warto jednak zauważyć, że dla pełnego, efektywnego ciągu tarłowego populacji ryb wędrownych nic nie zastąpi naturalnej drożności rzeki. Dlatego w Dniu Sprzeciwu wobec Tam, WWF Polska przypomina, że wznoszenie nowych obiektów tego typu, nie powinno mieć miejsce. Należy też postarać się o jak najszybsze udrożnienie i modernizację, a w niektórych przypadkach nawet rozbiórkę, istniejących już zapór i stopni wodnych.

Dla przypadków, w których nie istnieje możliwość likwidacji piętrzenia na rzece i tym samym pojawia się konieczność budowy przepławki, WWF Polska przygotowuje właśnie specjalistyczny podręcznik omawiający temat udrażniania istniejących zapór zgodnie z najnowszymi rozwiązaniami rekomendowanymi przez Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO).

Źródło: [WWF Poland](#)